

УДК 7.05:7.01

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-45>**Максим ФЕДОСЕНКО**

викладач, Харківська державна академія дизайну та мистецтв, вул. Мистецтв, 8, м. Харків, Україна, 61002

ORCID: 0009-0000-2836-9107**Бібліографічний опис статті:** Федосенко, М. (2025). Турбота як категорія естетики сучасного дизайну. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 352–362, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-45>

ТУРБОТА ЯК КАТЕГОРІЯ ЕСТЕТИКИ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ

Мета роботи. Метою роботи є осмислення феномену турботи як категорії сучасної естетики дизайну через аналіз концепту *aesthetics of care*, що сформувався у світовій гуманітарній думці як новий підхід до розуміння ролі дизайну в житті людини. Дослідження спрямоване на виявлення трансформації турботи з суто етичного поняття в естетичний та комунікативний принцип сучасного дизайну, який визначає формоутворення, колористику, роботу з фактурою та просторову організацію предметного середовища. Окрему увагу приділено розгляду турботи як відповіді дизайну постіндустріальної культури на надмірну технологізацію, візуальний шум та емоційне виснаження користувача.

Методологія. У методологічній основі дослідження використано міждисциплінарний підхід, що поєднує естетичний, філософський, психологічний та дизайн-аналітичний методи аналізу. У межах роботи здійснено аналіз візуально-формальних засобів репрезентації турботи, м'яких ліній, природної колористики, тактильних матеріалів і гармонійних пропорцій, як носіїв емпатійних смислів у дизайні. Застосовано порівняльний аналіз прикладів реалізації принципу турботи в сучасних інтер'єрних та предметних рішеннях скандинавської, японської та української шкіл дизайну. Метод узагальнення використано для систематизації даних щодо впливу гуманістичного та людиноцентричного підходів на формування нової етики предметного середовища.

Аналітичні результати отримано шляхом інтерпретації емпіричних і теоретичних матеріалів, що дало змогу виявити вплив принципів естетики турботи на формування відчуттів безпеки, комфорту, довіри, тепла та емоційної підтримки користувачів, а також обґрунтувати їхню роль у гармонізації взаємодії людини й середовища, підвищенні психологічного благополуччя та соціальної інтеграції.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному осмисленні турботи як самостійної категорії естетики сучасного дизайну, а не лише як етичного або соціального імперативу. Уперше в українському науковому дискурсі концепт *aesthetics of care* системно проаналізовано як естетично-комунікативний принцип, що безпосередньо впливає на формоутворення, колористику, матеріальну фактуру та просторову організацію предметного середовища. Запропоновано міжкультурну модель інтерпретації естетики турботи на матеріалі скандинавських, японських та українських дизайн-практик, що дозволило виявити як універсальні закономірності реалізації турботи, так і культурно зумовлені відмінності її візуально-формального втілення. У роботі обґрунтовано, що турбота в сучасному дизайні функціонує як багаторівневий естетичний механізм, здатний формувати психологічне благополуччя, емоційну підтримку та соціальну інтеграцію користувачів, розширюючи традиційні уявлення про естетику дизайну в умовах постіндустріальної культури.

Практична цінність роботи полягала у можливості використання результатів дизайнерами, архітекторами та фахівцями у сфері інтер'єрного й предметного дизайну для створення комфортних, емпатійних і людиноцентричних просторів.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що турбота в сучасному дизайні постає комплексною категорією, яка поєднує естетичні, функціональні та комунікативні аспекти предметного середовища. Концепт *aesthetics of care* виходить за межі морально-етичних імперативів і трансформується у практичний принцип формоутворення, кольорових рішень, матеріальної фактури та просторової організації об'єктів дизайну. Такий підхід засвідчує здатність дизайну формувати емоційно-психологічний контекст взаємодії користувача із середовищем, забезпечуючи відчуття безпеки, комфорту та підтримки.

Виявлено, що естетика турботи сприяє психологічному комфорту, формуванню довіри й емоційного тепла, знижує рівень стресу, характерного для постіндустріального середовища. М'які лінії, природні відтінки, тактильні матеріали та гармонійні пропорції виступають носіями емпатійних смислів і формують людиноцентричне сприйняття простору. Таким чином, естетика турботи функціонує як багаторівневий механізм, що враховує не лише зовнішні характеристики об'єктів, а й їхній вплив на емоційний стан користувача.

Ключові слова: емпатія, комфорт, людиноцентризм, предметне середовище, гуманізація, взаємодія, соціальна інтеграція.

Maxim FEDOSENKO

Lecturer at the Department of Design, Kharkiv State Academy of Design and Arts, 8 Mystetstv Str., Kharkiv, Ukraine, 61002

ORCID: 0009-0000-2836-9107

To cite this article: Fedosenko, M. (2025). Turbota yak katehoriia estetyky suchasnoho dyzainu [Care as a category of the aesthetics of contemporary design]. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 352–362, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-45>

CARE AS A CATEGORY OF THE AESTHETICS OF CONTEMPORARY DESIGN

The purpose of the paper. *The aim of the study is to conceptualize the phenomenon of care as a category of contemporary design aesthetics through the analysis of the concept of aesthetics of care, which has emerged in global humanities scholarship as a new approach to understanding the role of design in human life. The research seeks to identify the transformation of care from a purely ethical notion into an aesthetic and communicative principle of contemporary design that shapes form-making, color schemes, materiality, and the spatial organization of the designed environment. Particular attention is given to examining care as a design response within post-industrial culture to excessive technologization, visual noise, and users' emotional exhaustion.*

Methodology. *The methodological framework of the study is based on an interdisciplinary approach that combines aesthetic, philosophical, psychological, and design-analytical methods. The research includes an analysis of visual and formal means of representing care – such as soft lines, natural color palettes, tactile materials, and harmonious proportions – as carriers of empathic meanings in design. A comparative analysis is applied to examine examples of the implementation of the principle of care in contemporary interior and product design solutions within Scandinavian, Japanese, and Ukrainian design schools. The method of generalization is used to systematize data on the influence of humanistic and human-centered approaches on the formation of a new ethics of the designed environment.*

Analytical results are obtained through the interpretation of empirical and theoretical materials, which makes it possible to identify the impact of the principles of the aesthetics of care on the formation of feelings of safety, comfort, trust, warmth, and emotional support among users, as well as to substantiate their role in harmonizing human–environment interaction, enhancing psychological well-being, and promoting social integration.

Scientific novelty. *Scientific novelty of the study lies in the comprehensive understanding of care as an independent category of contemporary design aesthetics, rather than merely an ethical or social imperative. For the first time in Ukrainian academic discourse, the concept of aesthetics of care is systematically analyzed as an aesthetic and communicative principle that directly influences form-making, color schemes, material texture, and the spatial organization of the designed environment.*

A cross-cultural model for interpreting the aesthetics of care is proposed based on Scandinavian, Japanese, and Ukrainian design practices, which makes it possible to identify both universal patterns of implementing care and culturally conditioned differences in its visual and formal embodiment. The study substantiates that care in contemporary design functions as a multi-level aesthetic mechanism capable of shaping users' psychological well-being, emotional support, and social integration, thereby expanding traditional notions of design aesthetics within the context of post-industrial culture. Practical significance of the study lies in the possibility of applying its results by designers, architects, and professionals in the fields of interior and product design to create comfortable, empathic, and human-centered environments.

Conclusions. *The study establishes that care in contemporary design emerges as a complex category integrating aesthetic, functional, and communicative aspects of the designed environment. The concept of aesthetics of care extends beyond moral and ethical imperatives and is transformed into a practical principle of form-making, color solutions, material texture, and spatial organization of design objects. This approach demonstrates the capacity of design to shape the emotional and psychological context of user–environment interaction by providing a sense of safety, comfort, and support.*

It is revealed that the aesthetics of care contributes to psychological comfort, the formation of trust and emotional warmth, and reduces stress levels characteristic of post-industrial environments. Soft lines, natural color palettes, tactile materials, and harmonious proportions act as carriers of empathic meanings and foster a human-centered perception of space. Thus, the aesthetics of care functions as a multi-level mechanism that takes into account not only the external characteristics of design objects but also their impact on the user's emotional state.

Key words: *empathy, comfort, human-centeredness, material environment, humanization, interaction, social integration.*

У сучасному світі дизайн перестав бути лише інструментом естетичного оформлення об'єктів і простору. Він став потужним засобом формування соціальних, культурних та

психологічних практик, що сприяють гармонізації взаємодії людини з оточенням і підвищенню якості повсякденного життя. Сучасний користувач стикається з високим рівнем

технологічності, візуального перевантаження та емоційного стресу, що робить дизайн не тільки естетичним явищем, а й засобом підтримки психологічного благополуччя. У таких умовах особливе значення набувають підходи, які інтегрують естетичне, етичне та психологічне сприйняття середовища, формують відчуття безпеки, комфорту та довіри до простору.

Сучасні концепції, зокрема «aesthetics of care», демонструють, що дизайн може виступати інструментом турботи, який не лише задовольняє функціональні потреби користувача, а й створює умови для емоційної стабільності, відновлення внутрішньої гармонії та розвитку емпатії. Завдяки таким підходам простір перестає бути нейтральним фоном і стає активним учасником взаємодії, де враховуються як фізичні, так і психоемоційні потреби людини.

За даними Ю. Сайто (Saito, 2022), естетика турботи формує нову чутливість до світу, де етичні стосунки з іншими людьми, не-людськими істотами та середовищем реалізуються через естетичні засоби. Авторка показала, що дизайн спрямований на підтримку, захист та гармонізацію взаємодії з оточенням, а не лише на формування краси. М. Томпсон (Thompson, 2022) дослідив, як концепт естетики турботи проявлявся у повсякденних практиках під час пандемії COVID-19. Він відзначив, що правильне оформлення простору та предметів може зменшувати психологічну ізоляцію та сприяти стійкості користувачів у кризових ситуаціях.

М. Пуїґ де ла Беллакаса (Puig de la Bellacasa, 2017) визначила турботу як фундаментальну етичну практику, яка визначає якість взаємодії з людським і нелюдським світом, що стало підґрунтям для гуманістичних і людиноцентричних підходів у дизайні. Г. Джулієр (Atkinson, 2001) акцентував на переході від індустріальної до людиноцентричної парадигми, де турбота виступає рушійною силою соціально відповідального проектування. Аналогічну позицію відстоювали А. Лайт та Й. Акама (Light, A., & Akama, Y., 2014), підкреслюючи, що дизайн здатен відновлювати соціальні зв'язки та формувати етику співпричетності.

У психологічному аспекті П. Десмет і С. Фоккінга (Fokkinga et al, 2020) показали, що емоційний комфорт користувача є одним із ключових показників ефективності дизайн-рішень. Вони

вказали, що дизайн має створювати середовище, яке підтримує позитивні емоції, довіру та відчуття безпеки.

Сучасні українські дослідження показали, що вітчизняні дизайн-практики все частіше інтегрують принципи емпатії, м'яких форм, натуральних матеріалів і теплих кольорів, спрямованих на психологічний комфорт користувачів. Одним із таких напрямів є використання арт-терапії та її інтеграція у просторі реабілітаційних центрів. У дослідженні А. Луценко та Л. Гнатюк (2022) проаналізовано зарубіжний і вітчизняний досвід організації нетипових центрів реабілітації, а також визначено ключові дизайнерські підходи, які забезпечують комфортні умови для пацієнтів і сприяють ефективній роботі персоналу. Автори підкреслюють важливість застосування різних форм арт-терапії танцювальної, драматерапії, візуальної та музичної, як універсального інструмента вираження внутрішнього стану та підтримки процесу відновлення. Представлені у статті висновки свідчать, що сучасні реабілітаційні простори потребують комплексних архітектурно-дизайнерських рішень, які поєднують функціональність, безбар'єрність, психологічний комфорт і терапевтичний вплив середовища (Lutsenko & Gnatiuk, 2022).

У дослідженні І. Рижової та співавторів (2025) підкреслено, що якісно спроектоване просторово-предметне середовище неможливе без урахування екологічних, соціокультурних, техногенних і виробничих чинників, які формують комфорт і безпеку повсякденного життя. Ці висновки напряму корелюють із сучасним уявленням про дизайн, орієнтований на турботу, оскільки увага до екологічності, культурної спадщини та інноваційних рішень є проявом тієї самої цінності створення середовища, у якому людина відчуває підтримку, передбачуваність і захищеність. У роботі продемонстровано, що міський простір може «підключатися» про користувача не лише функціонально, а й емоційно: через комфорт, гуманність, інклюзивність та узгодженість просторових рішень із реальними потребами спільнот. Саме така здатність середовища сприяти здоров'ю, безпеці й гармонії людини з довкіллям розкриває турботу як важливу категорію сучасної естетики дизайну (Ryzhova et al., 2025).

Сучасні підходи до проектування просторово-предметного середовища передбачають врахування не лише функціональних та технічних характеристик, а й психоемоційного впливу на користувачів. За даними В. Лотоцької (2024), застосування різноманітних матеріалів, сенсорних елементів та продуманих просторових рішень створює комфортне середовище, яке підтримує емоційний стан людини та реалізує принципи турботи і емпатії в дизайні. Такий підхід дозволяє формувати простори, де взаємодія людини з довкіллям відбувається гармонійно, а дизайн стає інструментом психологічного та соціального благополуччя (Lototska, 2024).

Аналіз наукових джерел свідчить, що естетика турботи стала міждисциплінарним феноменом, що поєднує естетичні, етичні та психологічні підходи. Вона визначає роль дизайнера не лише як творця об'єктів, а як медіатора між людиною і середовищем, який через форму, матеріал і простір транслює цінності взаємності, довіри та підтримки. Естетика турботи реалізується через такі візуальні та матеріальні засоби, як гармонійні пропорції, м'які лінії, природні відтінки, тактильні поверхні та організація простору, що забезпечує емоційний комфорт. Вона є відповіддю на потребу сучасного суспільства у підтримуючих і емпатійних середовищах, формуючи нову культуру уважності та людяності у дизайні.

Дослідження почалося з теоретичного аналізу концепту «aesthetics of care» у працях Ю. Сайто (Saito, 2022), М. Томпсона (Thompson, 2022), М. Пуїг де ла Беллакаса (Puig de la Bellacasa, 2017) та інших авторів. Цей етап дослідження передбачав теоретичний аналіз літератури, що дозволив окреслити ключові підходи до осмислення турботи як етичної, естетичної та комунікативної категорії в дизайні. На основі дослідження було визначено, що турбота у дизайні реалізується через поєднання етичних, естетичних і психологічних чинників і проявляється у створенні середовища, яке підтримує емоційний комфорт, безпеку та соціальну взаємодію користувачів. Теоретичний аналіз дав змогу виокремити основні принципи людиноцентричного та гуманістичного дизайну, які стали критеріями подальшого контент-аналізу: орієнтація на психологічний комфорт, інтеграція природних і тактильних матеріалів, створення

гармонійної форми та простору, а також врахування соціокультурного контексту користувача.

Паралельно проводився порівняльний аналіз практик турботи у скандинавській, японській та українській культурах. У скандинавських проєктах переважали світлі дерев'яні поверхні, природне освітлення та чітка функціональна організація простору, що забезпечувало мінімалістичну, але психологічно комфортну атмосферу. Японські інтер'єри вирізнялися увагою до деталей, інтеграцією природних елементів, наявністю зон усамітнення та застосуванням принципу *wabi-sabi*, що дозволяло користувачу відчувати гармонію та спокій. Українські проєкти демонстрували поєднання традиційних і сучасних матеріалів, використання м'яких меблів, теплих кольорів та інтерактивних елементів, що створювало відчуття підтримки та соціальної включеності користувачів. Аналіз цих практик дозволив виявити спільні закономірності у реалізації естетики турботи, а також культурно зумовлені відмінності, що впливають на дизайн простору та предметів.

Результати контент-аналізу підтвердили, що всі досліджувані проєкти реалізують ключові принципи турботи. Вони формують психологічно підтримуюче середовище через використання м'яких форм, природної кольорової палітри, тактильних матеріалів і гармонійної просторової організації. Водночас культурні відмінності визначають специфіку інтеграції цих принципів, зокрема у виборі матеріалів, конфігурації простору та композиційних акцентах. Теоретичний та емпіричний аналіз дозволив виокремити закономірності, що визначають універсальні підходи до естетики турботи. Зокрема, поєднання етичних, естетичних та психологічних чинників, роль дизайнера як медіатора між користувачем і середовищем, а також формування середовища, яке забезпечує відчуття безпеки, комфорту та підтримки.

Контент-аналіз інтер'єрів та предметних рішень, відібраних за критеріями відповідності принципам турботи, дозволив деталізувати закономірності використання візуально-формальних засобів. У скандинавських інтер'єрах переважали мінімалістичні композиції з акцентом на натуральні матеріали, такі як світле дерево, текстиль, керамічні елементи та природне освітлення. Такі рішення формували атмосферу «тихого простору», що сприяла

відновленню емоційного балансу користувачів та підтримувала відчуття безпеки й спокою. Особлива увага приділялася пропорціям меблів, зонуванию простору, ергономіці та можливостям для приватності, що забезпечувало комфортну навігацію і підтримку індивідуальних потреб користувачів (рис. 1).

Додатково було зафіксовано активне використання елементів біофільного дизайну, зокрема кімнатних рослин, натуральних текстур та органічних матеріалів, які посилювали відчуття емоційного благополуччя та сприяли гармонії взаємодії людини із простором (рис. 2).

Японські інтер'єри демонстрували глибоку інтеграцію принципів *wabi-sabi* та людиноцентричних підходів. Основними рисами таких проєктів було використання природних текстур, нейтральної та теплої кольорової палітри, зон для усамітнення та медитації, а також деталізоване планування простору, яке враховувало послідовність дій користувача та створювало відчуття гармонії взаємодії з оточенням (рис. 3).

Особлива увага приділялася освітленню, яке забезпечувало м'яке, розсіяне світло, що

зменшувало стрес і сприяло психологічній стабільності, а також акустиці: природні матеріали та текстиль допомагали створити приватність і комфорт. Натуральні матеріали інтегрувалися у меблі та декоративні елементи, що підсилювало тактильний ефект і відчуття зв'язку з природою. Просторові рішення були організовані так, щоб користувач міг легко орієнтуватися, відчувати себе у безпеці та насолоджуватися зонами для відпочинку та концентрації.

Такі турботливі рішення забезпечували відчуття гармонії, психологічного балансу та внутрішньої стабільності, підтверджуючи ефективність інтеграції естетики турботи у сучасних японських інтер'єрах.

Українські дизайн-практики відзначалися поєднанням локальних матеріалів, традиційних елементів культурної спадщини та сучасних технологічних рішень. У вибраних проєктах переважали теплі кольори, м'які меблі, інтерактивні елементи та мотиви локальної культури, що посилювали відчуття підтримки, психологічного комфорту та соціальної включеності. Контент-аналіз засвідчив, що більшість об'єктів

Рис. 1. Приклад застосування принципів естетики турботи у скандинавському інтер'єрі
Джерело: *Cult Design. (n.d.)*

Рис. 2. Елементи біофільного дизайну, використання рослин і натуральних текстур для підвищення емоційного благополуччя користувача

Джерело: Boris Studio. (2024)

демонстрували м'які форми, натуральні або пастельні кольори, використання тактильних матеріалів та гармонійні пропорції. Зокрема, просторові рішення передбачали виділення комфортних зон для відпочинку та взаємодії, зручне розташування меблів, що полегшувало навігацію, а декоративні та культурні елементи підсилювали відчуття локальної ідентичності (рис. 4). Особливістю українських практик було поєднання функціональності з терапевтичним ефектом простору, що сприяло емоційному відновленню користувачів та підкреслювало соціальну значущість турботи у сучасному дизайні.

Для наочного узагальнення результатів порівняльного аналізу культурних практик турботи була підготовлена таблиця 1, яка слугує інструментом систематизації ключових спостережень.

У таблиці продемонстровано універсальні засоби, що зустрічаються у різних культурах, зокрема застосування натуральних матеріалів, увага до пропорцій та створення зон усамітнення. Водночас у ній відображені й специфічні культурні риси, що підкреслюють локальну ідентичність і формують відчуття соціальної включеності користувача. Так, скандинавські інтер'єри відзначалися світлими дерев'яними поверхнями, натуральними текстилями та мінімалістичним підходом до меблювання, що забезпечувало відкритий простір і відчуття спокою. Японські проекти інтегрували принципи wabi-sabi, використовуючи татамі, нейтральні кольори та природне освітлення, акцентуючи на зонуванні для медитації та усамітнення. Українські інтер'єри поєднували локальні матеріали, теплі кольори та

Рис. 3. Приклад застосування принципів естетики турботи в японському інтер'єрі

Джерело: Wabi-sabi: філософія краси в недосконалості. (n.d.)

Рис. 4. Приклад застосування принципів естетики турботи в українському інтер'єрі

Джерело: Ukrayins'kyi styl' v inter'yeri. (n.d.).

інтерактивні елементи, що сприяли емоційній підтримці та соціальній взаємодії користувачів. У представлених даних таблиці показано як конкретні просторові рішення формують психологічний ефект.

Такий підхід дозволяє не лише науково осмислити феномен «aesthetics of care», а й практично імплементувати його у дизайн-проектах, надаючи дизайнерам чіткі орієнтири для створення середовища, яке відповідає як естетичним, так і психологічним потребам користувача. Водночас, систематизоване представлення даних у таблиці створює основу для подальших порівнянь і досліджень, що можуть охоплювати інші культурні контексти або специфічні типи просторових рішень, наприклад, терапевтичні, освітні або громадські середовища.

Контент-аналіз дозволив виділити низку загальних закономірностей у використанні візуально-формальних засобів, що реалізують естетику турботи. Було встановлено, що більшість проєктів передбачає застосування м'яких форм, природних або пастельних кольорів, тактильних матеріалів та гармонійних пропорцій. Такі рішення забезпечують послідовне формування відчуття комфорту, безпеки та емоційної підтримки користувача. Отримані дані узгоджуються з висновками попередніх досліджень у галузі емоційного дизайну та психологічного благополуччя користувачів (Desmet & Fokkinga, 2020; Но, 2021; Хуе, 2024), що підтверджує ефективність принципів «aesthetics of care» у сучасних інтер'єрних та предметних практиках.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз практик естетики турботи у скандинавській, японській та українській дизайнних культурах

Культурний контекст	Основні матеріали	Колірна палітра	Форми та пропорції	Просторові елементи турботи	Психологічний ефект
Скандинавська	Світле дерево, текстиль, керамічні елементи, натуральне освітлення	Натуральні, світлі відтінки, пастельні тони	Мінімалістичні, гармонійні, пропорційні	Відкритий простір, чітке зонування, ергономіка, легка навігація, приватні зони	Спокій, безпека, комфорт, відновлення емоційного балансу
Японська	Дерево, татамі, натуральні текстири, природні декоративні елементи	Теплі, нейтральні відтінки, м'які контрасти	Гармонійні, з увагою до деталей	Зони усамітнення та медитації, природне освітлення, акустичний комфорт, послідовне планування простору	Внутрішня гармонія, концентрація, психологічна стабільність, спокій
Українська	Локальні дерева, текстиль, комбіновані матеріали, елементи культури	Теплі кольори, яскраві акценти, натуральні тони	М'які, округлі, комфортні	Комфортні зони, інтерактивні елементи, зонування для соціальної взаємодії, терапевтичні елементи	Підтримка, соціальна включеність, емоційний комфорт, відчуття безпеки та приналежності

Порівняння результатів проведеного дослідження з даними інших наукових та практичних джерел засвідчило, що спостережувані тенденції повністю корелюють із сучасними глобальними практиками гуманістичного та людиноцентричного дизайну. Аналіз показав, що принципи естетики турботи не обмежуються окремими художньо-стилістичними рішеннями, а проявляються як комплекс візуально-формальних та концептуальних засобів, що сприяють формуванню відчуття безпеки, психологічного комфорту та довіри користувача. Зокрема, Saito (2022) підкреслила, що розвиток естетичної чутливості є важливим інструментом реалізації турботи в дизайні, тоді як Thompson (2022) показав, що впровадження принципів турботи у повсякденні середовища підтримує стабільність психологічного стану та сприяє збереженню емоційного благополуччя навіть у кризових умовах.

Сучасні дослідження демонструють різноманітні шляхи реалізації принципів турботи у дизайні, які виходять за межі традиційних художньо-естетичних рішень. Зокрема, Ren et al. (2024) показали, що інтеграція природних елементів, таких як рослини, вода та натуральні текстури у просторову композицію безпосередньо сприяє підвищенню емоційного благополуччя користувачів, створюючи відчуття безпеки та психологічного комфорту. У дослідженні Weiss et al. (2025) продемонстровано, що застосування принципів естетики турботи у терапевтичних і медичних просторах підсилює довіру між користувачем та середовищем, а також сприяє формуванню психологічної стійкості в умовах стресу або обмеженого контролю.

Додатково, Denison-Day et al. (2023) та Shakoor (2024) відзначили, що концепт турботи успішно інтегрується у цифрові середовища, UX-інтерфейси та віртуальні простори, що свідчить про універсальність і трансверсальність цього підходу. Це означає, що принципи «aesthetics of care» можна реалізувати не лише у фізичному середовищі, а й у віртуальному, де користувач взаємодіє з елементами інтерфейсу або цифрового простору, отримуючи психологічну підтримку через продуману форму, колір, анімацію та взаємодію.

Розгляд рівнів емоційного дизайну, запропонованих Ho (2021) та Zhou (2021), visceral,

behavioral та reflective, дозволив окреслити базові механізми, через які принципи турботи реалізуються у предметному середовищі. Рівень visceral відповідає за безпосереднє сприйняття форми, кольору та фактури, формуючи первинні емоційні реакції користувача. Рівень behavioral визначає взаємодію з об'єктами та просторовими елементами, забезпечуючи ергономічність, комфорт і зрозумілість функцій. Рівень reflective передбачає усвідомлену оцінку середовища, де користувач може інтерпретувати символіку, естетичні акценти та концептуальні послання дизайну. Дослідження Hue (2024) ввело поняття emotional connoisseurship, яке описує здатність дизайнера розпізнавати та передавати тонкі емоційні стани користувачів через візуальні, матеріальні та просторові засоби. Це передбачає не лише естетичну чутливість, а й глибоке розуміння психологічних ефектів форми, текстури, кольору та пропорцій на сприйняття середовища. Сучасні дослідження у сфері біофільного дизайну (Rao et al., 2025) та робототехніки (Isbister et al., 2021; Choi, 2025) підтвердили, що принципи турботи можуть ефективно застосовуватися і в технологічних системах.

Узагальнення дослідження показує, що естетика турботи є комплексним феноменом, що поєднує естетичні, психологічні та соціальні аспекти взаємодії користувача з середовищем. Її застосування забезпечує психологічний комфорт, емоційне благополуччя та почуття безпеки, сприяє розвитку емпатії, взаємоповаги та активної соціальної взаємодії. Дизайнерські рішення на основі турботи оптимізують функціональну взаємодію з об'єктами, підтримують когнітивний баланс і психосоціальну адаптацію, закріплюючи гуманістичну та людиноцентричну орієнтацію сучасного дизайну. Поєднання естетичних і соціальних підходів сприяє стійким практикам проєктування й має значення для інтер'єрного, архітектурного, освітнього та цифрового середовищ.

Висновки. Дослідження показало, що турбота в сучасному дизайні є комплексною категорією, що поєднує естетичні, функціональні та комунікативні аспекти середовища. Концепт *aesthetics of care* виходить за межі моральних імперативів і втілюється у форму, колір, матеріали та організацію простору, створюючи емоційно-психологічний контекст взаємодії

користувача з об'єктом, забезпечуючи безпеку, комфорт і підтримку.

Естетика турботи сприяє психологічному комфорту, довірі й емоційному теплу, знижує стрес постіндустріального середовища. М'які лінії, природні відтінки, тактильні матеріали та гармонійні пропорції формують людиноцентричне сприйняття простору. Вона функціонує як багаторівневий механізм, враховуючи не лише зовнішні характеристики об'єктів, а й їхній вплив на емоційний стан користувача.

Інтеграція гуманістичних і людиноцентричних принципів у дизайн формує нову етику взаємодії людини з середовищем. На прикладі скандинавської, японської та української дизайнерських шкіл показано, що принцип турботи покращує психоемоційний стан,

сприяє розвитку емпатії, уважності та відповідальності. Просторові рішення, орієнтовані на потреби людини, зонування для приватності та інтеграція природних елементів підвищують психологічне благополуччя й соціальну адаптацію.

Естетика турботи проявляє універсальний потенціал як у традиційних архітектурних та інтер'єрних практиках, так і в цифрових, UX- та віртуальних середовищах, узгоджуючи функціональність, емоційний досвід і соціальну інтеграцію. Перспективи досліджень включають розробку методів візуально-формального вираження турботи, критеріїв оцінки її ефективності та вивчення впливу на емоційне благополуччя й соціальну взаємодію у змішаних цифрових і фізичних просторах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Atkinson P. The Culture of Design: Guy Julier. *The Design Journal*. 2001. Vol. 4, No. 3. P. 58–62. DOI: <https://doi.org/10.2752/146069201789389610>
2. Bielova I. Ukrayinskiy styl v interyeri: opys, ideyi. *wowMEBLI*. 18 October 2023. URL: <https://wowmebli.com/blog/ukrayinskiy-styl-v-intereri-opys-ideyi/>
3. Boris Studio. Оформлення інтер'єру салону краси у скандинавському стилі. 2024. URL: <https://borisstudio.com/uk/dizajn-salonu-krasi-u-skandinavskomu-stili/>
4. Choi S. R-CAGE: A structural model for emotion output design in human–AI interaction. *arXiv*. 2025. URL: <https://arxiv.org/abs/2505.07020>
5. Cribb A., Pullin G. Aesthetics for everyday quality: one way to enrich healthcare improvement debates. *Medical Humanities*. 2022. Vol. 48, No. 4. P. 480–488. DOI: <https://doi.org/10.1136/medhum-2021-012330>
6. Cult Design. 72 ідей для інтер'єру: скандинавський стиль. 2019. URL: <https://www.cult-design.com.ua/blog/home-ideas-uk/72-ideyi-dlya-inter-yeru-skandinavskij-stil/>
7. Denison-Day J. L., Muir S., Newell C., Appleton K. M. The role of aesthetics in intentions to use digital health interventions. *PLOS Digital Health*. 2023. Vol. 2, No. 6. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pdig.0000274>
8. Dybvik J. H. Experiences with emotional design. *Proceedings of the 24th International Conference on Engineering & Product Design Education (E&PDE 2022)*. 2022. DOI: <https://doi.org/10.35199/EPDE.2022.17>
9. Zhou F., Ji Y., Jiao R. J. Emotional design. *Handbook of Human Factors and Ergonomics*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781119636113.ch9>
10. Fokkinga S. F., Desmet P. M. A., Hekkert P. Impact-centered design: Introducing an integrated framework of the psychological and behavioral effects of design. *International Journal of Design*. 2020. Vol. 14, No. 3. P. 97–116. URL: <https://resolver.tudelft.nl/uuid:546eb2a5-9098-4aff-bd72-858b27408224>
11. Guo F. B., Roberts E. E., Zhan X., Johnston K. Consideration of human-centred emotional design and cultural strategy in urban regeneration in China. *Journal of Urban Design*. 2021. Vol. 26, No. 4. DOI: <https://doi.org/10.1080/13574809.2021.1921569>
12. Ho C.-H. The new concept of emotionalised design. *Applied Human Factors and Ergonomics International Conference Proceedings*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.54941/ahfe100583>
13. Hoyle H. All about the “wow factor”? The relationships between human aesthetic reaction, restorative effect and perceived biodiversity. *Urban Forestry & Urban Greening*. 2017. Vol. 21. P. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2017.03.011>
14. Isbister K. Design not lost in translation: A case study of an intimate space socially assistive robot for emotion regulation. *arXiv*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2104.11340>
15. Light A., Akama Y. Structuring future social relations: The politics of care in participatory practice. *Proceedings of the Participatory Design Conference (PDC)*. 2014. URL: <https://www.deepdyve.com/lp/association-for-computing-machinery/structuring-future-social-relations-the-politics-of-care-in-p6CT9uuji0>

16. Лотоцька В. М. Терапевтичні ландшафти в дизайні міського середовища: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Український мистецький дискурс*. 2024. № 5. С. 94–100. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2024.5.9>
17. Луценко А., Гнатюк Л. Дизайн-рішення для нетипових реабілітаційних центрів. *Теорія і практика дизайну*. 2022. № 26. С. 156–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tprd_2022_26_21
18. Михайлова Р. Д., Плисюк Ю. О. Українські етнічні елементи в дизайні сучасного інтер'єру готелів: походження та особливості. *Мистецтво і дизайн*. 2020. № 4. С. 58–67. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.4.5>
19. Perez S. Aesthetics of care and sustainability in technological education: Implementing a game-based methodology. *E&PDE 2024 – 26th International Conference on Engineering & Product Design Education*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.35199/EPDE.2024.100>
20. Puig de la Bellacasa M. *Matters of care: Speculative ethics in more-than-human worlds*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2017. URL: <https://www.upress.umn.edu/9781452953472/matters-of-care/>
21. Rao S., Good K., Alavi R. Lessons from biophilic design: Rethinking affective interaction design in built environments. *arXiv*. 2025. URL: <https://arxiv.org/abs/2508.19867>
22. Ren H., Cheng L., Zhang J. Emotional design and validation study of human–landscape visual interaction. *Buildings*. 2024. Vol. 14, No. 7. Article 1966. DOI: <https://doi.org/10.3390/buildings14071966>
23. Ришова І., Захарова С., Павлюк О., Харченко К., Северін К. Дизайн середовища як гармонія комфорту, екологічності та інноваційних технологій. *Гуманітарні студії*. 2025. Вип. 22(99). С. 104–117. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-12>
24. Saito Y. *Aesthetics of care: Practice in everyday life*. London: Bloomsbury Academic, 2022. URL: <https://www.bloomsbury.com/uk/aesthetics-of-care-9781350134218/>
25. Shakoор A. The impact of emotional design in UX. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/378329432_The_Impact_of_Emotional_Design_in_UX
26. Thompson M. Care aesthetics, coronavirus and everyday life. *Performance Research*. 2022. Vol. 27, No. 6–7. URL: <https://research.manchester.ac.uk/en/publications/care-aesthetics-coronavirus-and-everyday-life/>
27. Boris Studio. Український стиль в інтер'єрі. 2025. URL: <https://borisstudio.com/uk/ukrayinskij-stil-v-interyeri/>
28. Design GL. Вабі-сабі: філософія краси в недосконалої. URL: <https://design-gl.com/vabi-sabi-filosofiya-kрасy-v-nedoskonalosti/>
29. Wassiliwizky E. Why and how should cognitive science care about aesthetics? *Trends in Cognitive Sciences*. 2021. Vol. 25, No. 7. P. 561–563. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tics.2021.03.008>
30. Weiss C. R., Hirschman K. B., Huang L., Naylor M. D. The role of aesthetics in promoting health-related quality of life for older adults transitioning to long-term services and support. *Geriatric Nursing*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2025.103475>
31. Xu M., Chen X., Liu P. Indoor color and space humanized design based on emotional needs. *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 13. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.926301>
32. Xue H., Desmet P. M. A., Yoon J. On the cultivation of designers' emotional connoisseurship (Part 1): A theoretical positioning. *She Ji: The Journal of Design, Economics, and Innovation*. 2024. Vol. 10, No. 1. P. 9–31. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sheji.2024.03.001>

REFERENCES:

1. Atkinson, P. (2001). The culture of design: Guy Julier. *The Design Journal*. London [in English].
2. Bielova, I. (2023). *Ukrayinskyi styl v interyeri: Opys, ideyi* [Ukrainian style in the interior: Description, ideas]. Kyiv: wowMEBLI [in Ukrainian].
3. Boris Studio. (2024). *Oformlennia interieru salonu kрасy u skandinavskomu styli* [Interior design of a beauty salon in Scandinavian style]. Kyiv: Boris Studio [in Ukrainian].
4. Choi, S. (2025). R-CAGE: A structural model for emotion output design in human–AI interaction. *arXiv* [in English].
5. Cribb, A., Pullin, G. (2022). *Aesthetics for everyday quality: One way to enrich healthcare improvement debates*. London: *Medical Humanities* [in English].
6. Cult Design. (2019). *72 ideyi dlia interieru: Skandinavskiy styl* [72 ideas for the interior: Scandinavian style]. Kyiv: Cult Design [in Ukrainian].
7. Denison-Day, J. L., Muir, S., Newell, C., Appleton, K. M. (2023). The role of aesthetics in intentions to use digital health interventions. *PLOS Digital Health* [in English].
8. Dybvik, J. H. (2022). Experiences with emotional design. In *Proceedings of the 24th International Conference on Engineering & Product Design Education (E&PDE 2022)*. London: E&PDE [in English].
9. Zhou, F., Ji, Y., Jiao, R. J. (2021). Emotional design. In *Handbook of Human Factors and Ergonomics*. Hoboken: Wiley [in English].

10. Fokkinga, S. F., Desmet, P. M. A., Hekkert, P. (2020). Impact-centered design: Introducing an integrated framework of the psychological and behavioral effects of design. *International Journal of Design*, 14(3), 97–116 [in English].
11. Guo, F. B., Roberts, E. E., Zhan, X., Johnston, K. (2021). Consideration of human-centred emotional design and cultural strategy in urban regeneration in China. *Journal of Urban Design*, 26(4) [in English].
12. Ho, C.-H. (2021). The new concept of emotionalised design. In *Applied Human Factors and Ergonomics International Conference Proceedings*. Los Angeles: AHFE [in English].
13. Hoyle, H. (2017). All about the “wow factor”? The relationships between human aesthetic reaction, restorative effect and perceived biodiversity. *Urban Forestry & Urban Greening*, 21, 19 [in English].
14. Isbister, K. (2021). Design not lost in translation: A case study of an intimate space socially assistive robot for emotion regulation. *arXiv* [in English].
15. Light, A., Akama, Y. (2014). Structuring future social relations: The politics of care in participatory practice. In *Proceedings of the 13th Participatory Design Conference: Research Papers – Volume 1 (PDC '14)*, pp. 151–160. New York: ACM [in English].
16. Lototska, V. M. (2024). Therapeutic landscapes in urban environment design: Domestic and foreign experience. *Ukrainian Art Discourse*, (5), 94–100 [in English/Ukrainian abstract].
17. Lutsenko, A., Gnatiuk, L. (2022). Dyzain-rishennia dlia atypovykh reabilitatsiinykh tsestriv [Design solutions for atypical rehabilitation centers]. *Theory and Practice of Design*, (26), 156–166 [in Ukrainian].
18. Mykhailova, R. D., Plysiuk, Yu. O. (2020). Ukrainski etnichni elementy v dyzaini suchasnoho hotelnoho interieru: vytoky ta osoblyvosti [Ukrainian ethnic elements in the design of a modern hotel interior: Origins and features]. *Art and Design*, (4), 58–67 [in Ukrainian].
19. Perez, S. (2024). Aesthetics of care and sustainability in technological education: Implementing a game-based methodology. In *Proceedings of the 26th International Conference on Engineering & Product Design Education (E&PDE 2024)*. London: E&PDE [in English].
20. Puig de la Bellacasa, M. (2017). Matters of care: Speculative ethics in more-than-human worlds. Minneapolis and London: University of Minnesota Press [in English].
21. Rao, S., Good, K., Alavi, R. (2025). Lessons from biophilic design: Rethinking affective interaction design in built environments. *arXiv* [in English].
22. Ren, H., Cheng, L., Zhang, J. (2024). Emotional design and validation study of human–landscape visual interaction. *Buildings*, 14(7), Article 1966 [in English].
23. Ryzhova, I., Zakharova, S., Pavliuk, O., Kharchenko, K., Severyn, K. (2025). Environmental design as a harmony of comfort, environmental friendliness and innovative technologies. *Humanities Studies*, 22(99), 104–117 [in English].
24. Saito, Y. (2022). Aesthetics of care: Practice in everyday life. London: Bloomsbury Academic [in English].
25. Shakoor, A. (2024). The impact of emotional design in UX. *ResearchGate* [in English].
26. Thompson, M. (2022). Care aesthetics, coronavirus and everyday life. *Performance Research*, 27(6–7) [in English].
27. Boris Studio. (2025). Ukrayinskyi styl v interyeri [Ukrainian style in the interior]. Kyiv: Boris Studio [in Ukrainian].
28. Design GL. (n.d.). Vabi sabi: The philosophy of beauty in imperfection. Kyiv: Design GL [in English].
29. Wassiliwizky, E. (2021). Why and how should cognitive science care about aesthetics? *Trends in Cognitive Sciences*, 25(7), 561–563 [in English].
30. Weiss, C. R., Hirschman, K. B., Huang, L., Naylor, M. D. (2025). The role of aesthetics in promoting health-related quality of life for older adults transitioning to long-term services and support. *Geriatric Nursing* [in English].
31. Xu, M., Chen, X., Liu, P. (2022). Indoor color and space humanized design based on emotional needs. *Frontiers in Psychology*, 13 [in English].
32. Xue, H., Desmet, P. M. A., Yoon, J. (2024). On the cultivation of designers’ emotional connoisseurship (Part 1): A theoretical positioning. *She Ji: The Journal of Design, Economics, and Innovation*, 10(1), 9–31 [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 14.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 12.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025